

Комунальний вищий навчальний заклад
«ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
21050 м.Вінниця, вул.Грушевського, 13, тел./факс 55-65-60,
E-mail: bil@mail.vinnica.ua

Відділ іноземних мов

тел. 55-65-84

Гусева В.О.,
завідувач відділу іноземних мов,
кандидат педагогічних наук

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПИТАНЬ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У 2019-2020 Н.Р.

Організація освітньої діяльності у 1-4-х класах закладів загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Указу Президента України від 13.10.2015 № 580/2015 «Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки», Концепції Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»; <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/uasch-2016/konczepczija.html>), Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 87 від 21.02.2018 (у 1-2 класах), Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 462 від 20.04.2011 (у 3-4-х класах).

Виконання вимог зазначених державних стандартів є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форми власності.

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом загальної середньої освіти результатів навчання є освітня програма закладу загальної середньої освіти (стаття 33 Закону України «Про освіту», стаття 15 Закону України «Про загальну середню освіту»). Освітня програма закладу освіти, який здійснює свою діяльність на різних рівнях освіти, може бути наскрізною (з 1 по 11/12 класи), або для певного рівня освіти. Документ схвалюється педагогічною радою закладу освіти та затверджується його керівником. Основою для розроблення освітньої програми є стандарт освіти відповідного рівня (у такому випадку освітня програма закладу освіти затверджується Державним органом якості освіти України за результатами експертизи на відповідність Державному стандарту

освіти). Освітні програми розробляються закладами освіти, науковими установами, іншими суб'єктами освітньої діяльності та затверджуються відповідно до Закону України «Про освіту» та спеціальних законів.

З урахуванням поетапного переходу закладів освіти на здійснення діяльності за новим Державним стандартом у 2019/2020 навчальному році освітня програма з іноземної мови закладу освіти може розроблятися на основі:

для 1-2 класів – Державного стандарту початкової освіти (2018р.), типових освітніх програм (наказ МОН України від 21.03.2018 № 268 та програми розроблені під керівництвом **О.Я. Савченко, або Р.Б. Шияна, 2018 рік, видавництво «Ранок»**);

для 3-4 класів – Державного стандарту початкової загальної освіти (2011 р.), типових освітніх програм (наказ МОН України від 20.04.2018 № 407).

У навчальному плані за вищезазначеними освітніми програмами кількість годин інваріантного складу на вивчення іноземної мови у 2019 – 2020 н.р. має складати:

Іноземна мова	1 клас (НУШ)	2 клас (НУШ)	3 клас	4 клас
	2 години	3 години	2 години	2 години

Використання годин варіативного складника навчальних планів може йти на збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантного складника, **як розширення програми**, упровадження курсів за вибором, проведенням індивідуальних консультацій та групових занять. При розподілі варіативного складника навчального плану слід враховувати, що гранично допустиме навантаження вираховується на одного учня, а уроки фізичної культури не враховуються при визначенні цього показника.

Звертаємо увагу керівників ЗНЗ, що конкретні очікувані результати (КОРи) навчання іноземним мовам здобувачів освіти окреслюються у навчальних програмах та мають відповідати на кінець 2 класу Загальноєвропейському рівню pre – A1, а на кінець 4 класу – A1.

Конкретні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти- на кінець 2- го класу, рівень pre A1.

(за цими дескрипторами (описами) необхідно підготувати завдання для оцінки рівня знань учнів на кінець 2 класу).

***вираз – дескриптори відсутні – означає, що учень не володіє такими вміннями.**

Види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння	Рівень та дескриптори володіння іноземною мовою на кінець 2-го класу
Сприймання на слух	В цілому	Розуміє короткі, прості запитання та твердження, які вимовляються повільно та чітко, за потреби повторюються, та супроводжуються візуальними опорами або жестами задля покращення розуміння. Розпізнає знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке. Розпізнає числа, ціни, дати та дні тижня у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
	Розуміння розмови між іншими людьми	Дескриптори відсутні
	Слухання наживо	Дескриптори відсутні
Зорове сприймання	Слухання оголошень та інструкцій	Розуміє короткі прості інструкції до дій як, наприклад, «Зупинись», «Закрий двері» тощо, які промовляються повільно, адресуються персонально, супроводжуються малюнками або жестами та за потреби повторюються.
	Слухання радіо та аудіозаписів	Розпізнає вже знайомі слова, імена та числа у простих, коротких записаних текстах, що промовляються дуже повільно та чітко.
	Аудіо-візуальне сприймання (телепрограми, фільми, відеозаписи)	Дескриптори відсутні
Зорове сприймання	В цілому	Розпізнає знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або у книжці з малюнками, де використовується знайома лексика
	Читання	Розуміє з листа, листівки або електронного

	кореспонденції	повідомлення інформацію про подію, на яку його/її запросили, а також інформацію про день, час та місце події. Розпізнає інформацію про час та місце у дуже простих записках та текстових повідомленнях від друзів (наприклад, «Повернусь о четвертій»), якщо в них немає абrevіатур
	Читання для орієнтування	Розуміє прості знаки, що зустрічаються щоденно (наприклад, «Парковка», «Зупинка», «Їдальня» тощо). Знаходить інформацію про місце знаходження, час та ціни на афішах, флаєрах та об'явах..
	Читання для отримання інформації та аргументування	Розуміє найпростіший інформаційний матеріал, що містить знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або ілюстровані оповідання, де використовується знайома лексика
	Читання інструкцій	Розуміє дуже короткі прості інструкції, що вживаються у знайомому щоденному контексті (наприклад, «Не паркуватись», «Заборонено» тощо), особливо, якщо вони супроводжуються ілюстраціями.
	Читання для задоволення	Дескриптори відсутні
Усна взаємодія	В цілому	Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі, формульні вирази та покладаючись на жести для підкріплення інформації Розуміє прості запитання, що стосуються його/її безпосередньо, наприклад про ім'я, вік та адресу, або схожі речі, якщо людина питає чітко та повільно. Розуміє просту особисту інформацію (наприклад, ім'я, вік, місце проживання, країна походження), коли люди представляють себе, за умови, якщо вони говорять чітко та повільно і звертаються безпосередньо, а також розуміє запитання на цю тему, спрямовані безпосередньо та особисто, хоча, можливо, питання необхідно буде повторити

		<p>Розуміє певну кількість знайомих слів і вітань та вирізняє ключову інформацію, наприклад, числа, ціни, дати та дні тижня, за умови, що мовлення дуже повільне, та за необхідності повторюється</p> <p>Розуміє та використовує деякі базові, формульні вирази, на кшталт «Так», «Ні», «Вибачте», «Прошу», «Дякую».</p> <p>Розпізнає прості вітання.</p> <p>Вітається, називає своє ім'я, прощається.</p>
	Бесіда, дискусія та розуміння співрозмовника	<p>Розуміє прості запитання, що стосуються його/її безпосередньо, наприклад про ім'я, вік та адресу, або схожі речі, якщо людина питає чітко та повільно.</p> <p>Розуміє просту особисту інформацію (наприклад, ім'я, вік, місце проживання, країна походження), коли люди представляють себе, за умови, якщо вони говорять чітко та повільно і звертаються безпосередньо, а також розуміє запитання на цю тему, спрямовані безпосередньо та особисто, хоча, можливо, питання необхідно буде повторити</p> <p>Розуміє певну кількість знайомих слів і вітань та вирізняє ключову інформацію, наприклад, числа, ціни, дати та дні тижня, за умови, що мовлення дуже повільне, та за необхідності повторюється</p> <p>Розуміє та використовує деякі базові, формульні вирази, на кшталт «Так», «Ні», «Вибачте», «Прошу», «Дякую».</p> <p>Розпізнає прості вітання.</p> <p>Вітається, називає своє ім'я, прощається</p>
	Цілеспрямована співпраця	Дискриптори відсутні
	Отримання товарів та послуг	Здійснює прості покупки та/або замовляє їжу або напій, користуючись жестами для

		підкріплення своїх слів.
	Обмін інформацією	<p>Називає своє ім'я та запитує інших про ім'я.</p> <p>Вживає та розуміє прості числа у щоденному спілкуванні.</p> <p>Запитує про день, час дня та дату, та може їх назвати.</p> <p>Запитує про дату народження та може назвати свою.</p> <p>Запитує про номер телефона та може назвати свій. Запитує про вік людини та може назвати свій. Ставить дуже прості запитання для отримання інформації (наприклад, «Що це?») і розуміє відповіді з 1-2 слів</p>
Писемна взаємодія	В цілому	Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім'я, адреса, родина), в анкеті або записці, використовуючи словник.
	Листування	Пише, користуючись словником, короткі фрази та речення, надаючи базову персональну інформацію.
	Записки, повідомлення, бланки	Заповнює дуже прості реєстраційні форми з персональною інформацією: ім'я, адреса, національність
On - line взаємодія	В цілому	Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання.
	Онлайн спілкування та дискусія	<p>Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи елементарні формульні вирази.</p> <p>Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з меню та/або скористатись онлайн перекладачем.</p>
	Цілеспрямована онлайн співпраця	Робить вибір із меню під час простого замовлення онлайн (наприклад, продукт, розмір, колір) або заповнення анкети (наприклад, особисті дані) за умови наявності візуальної опори.
Усне продукування	В цілому	Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (напр., ім'я, адреса, родина).

	Тривалий монолог: опис власного досвіду	Описує себе (наприклад, ім'я, вік, родина), вживаючи прості слова та формульні вирази, за можливості попередньої підготовки. Виражає свої почуття, вживаючи прості слова (наприклад, «щасливий», «стомлений» тощо), супроводжуючи їх невербально.
	Тривалий монолог: надання інформації	Дескриптори відсутні
	Тривалий монолог: обґрунтування власної думки	Дескриптори відсутні
	Виступ перед аудиторією	Дескриптори відсутні
Писемне продукування	В цілому	Надає базову інформацію в письмовій формі (імя адреса, національність) з можливим використанням словника
	Творче письмо	Дескриптори відсутні
	Доповіді	Дескриптори відсутні

Контроль навчальних досягнень випускників 4-х класів буде проводитися за системою семестрових контрольних робіт з усіх видів мовленнєвої діяльності.

На основі навчальної програми вчитель складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу.

Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя.

Проте, є розумні та виправдані вимоги щодо календарного планування з іноземних мов. Так як предмет вивчається за чотирма видами мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання та письмо – мовленнєва функція та мовна складова (лексика, граматики, фонетика) - тому ці сім аспектів мають бути представлені в календарному плані вчителя.

При складанні поурочного плану, вчитель обов'язково вказує як мену уроку – те що буде вивчати на уроці та очікуванні результати, те що учні ЗМОЖУТЬ зробити в кінці уроку вивченої теми (learning outcomes).

Звертаємо увагу педагогічних працівників на те, що відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти у навчальних програмах з усіх предметів і курсів передбачено 20% резервного часу. При складанні календарно-тематичного планування учитель може використовувати його на власний розсуд, наприклад, для вдосконалення вмінь, дослідження місцевого середовища (довкілля), у якому мешкають діти, краєзнавчих розвідок, дослідницько-пізнавальних проектів та екскурсій, зокрема з ініціативи дітей. Крім того, пропонується наприкінці кожної чверті планувати корекційно-рефлексійний тиждень для подолання розбіжностей у навчальних досягненнях учнів. З метою створення умов для проектної діяльності учнів, здійснення спостережень, досліджень, виконання практико орієнтованих завдань протягом навчального року пропонується виділити час на проведення навчально-пізнавальної практики, екскурсій. Вибір змісту і форм організації такої навчально-пізнавальної практики заклад освіти визначає самостійно.

За рекомендаціями для вчителів початкових класів (класоводів), навчальний день у 1-2 класах розпочинати ранковими зустрічами, метою яких є створення психологічно комфортної атмосфери в класному колективі та формування в учнів мотивації до навчальної діяльності. Перші 15-25 хвилин навчального дня бажано відводити на ранкову зустріч, що регламентують під час розроблення розкладу дзвінків для 1-2 класів. Решту часу навчального дня розподіляти між уроками, відповідно до навчального плану та перервами. **Саме тому, урок іноземної мови – не може стояти першим у розкладі. Ранкові зустрічі проводить лише вчитель класовод.**

Тривалість уроків у закладах освіти становить: у перших класах - 35 хвилин, у других - четвертих класах - 40 хвилин, у п'ятих - одинадцятих класах - 45 хвилин. Зклад освіти може обрати інші, крім уроку, форми організації освітнього процесу.

Фактичне виконання навчальної програми фіксується у Класному журналі відповідно до Інструкції щодо заповнення Класного журналу для 1-4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.2015 № 412, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 27.04.2015 за № 472/26917, та з урахуванням методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу для 1-4-х класів закладів

загальної середньої освіти (лист Міністерства освіти і науки України від 21.09.2015 № 2/2-14-1907-15).

Новий Державний стандарт початкової освіти, регламентуючи свободу педагогічних спільнот у виборі шляхів навчання, виховання і розвитку школярів, відкриває можливість вибору та створення власного навчального забезпечення освітнього процесу. Чинні вимоги до його якості доповнюються показниками, що відповідають пріоритетам нового Державного стандарту і передбачають: реалізацію ідеї інтеграції; дослідницький підхід до формування умінь; конструювання знань, а не їх відтворення; організацію пошуку інформації з різних джерел; розвиток критичного мислення, творчості тощо.

У 1-4 класах закладів загальної середньої освіти пропонується працювати за підручниками, що за результатами конкурсного відбору отримали гриф «Рекомендовано для використання в закладах загальної середньої освіти» і надруковані за кошти державного бюджету. Використання навчальних посібників, зошитів з друкованою основою, що доповнюють зміст підручників, утворюють разом з ними навчальні комплекти, є необов'язковим і може мати місце в освітньому процесі лише за умови дидактичної доцільності навчальних видань для реалізації нових підходів у роботі з учнями, дотримання вимог щодо уникнення перевантаження учнів та добровільної згоди усіх батьків учнів класу на фінансове забезпечення.

Психолінгвістичні засади викладання іноземної мови у другому класі.

У 2му класі продовжується закладання психолінгвістичних основ іншомовної комунікативної компетенції, **продовжується тренування органів чуття (слуху і зору) молодшого школяра для успішного сприйняття акустичних і графічних сигналів, тренування його артикуляційного апарату з метою успішного формування кінестетичних образів звуків, букв, слів, коротких фраз шляхом активного навчання за допомогою різноманітних видів навчальної діяльності на основі компетентісного підходу.**

Учителеві варто пам'ятати, що в свої перші дев'ять років життя діти точно копіюють вимову і легко запам'ятовують мовленнєві зразки. Тому розігрування невеликих сценок, заучування напам'ять віршів і пісень є особливо ефективними завданнями, виконуючи які, учні імітують правильну вимову й інтонаційний малюнок. Система вправ і завдань має бути задана у послідовності, що відображає первинність розвитку чутливості дітей до сприйняття іноземної мови через аудіовізуальну демонстрацію мовленнєвих

зразків з опорою на контекст та наочність із подальшим імітативним репродукуванням зразків учнями та використанням їх під час взаємодії між собою та з вчителем, за допомогою елементарних інтеракцій. Важливо навчати другокласників переносити мовленнєві зразки у реальні ситуації спілкування у класі. Така організація навчання сприятиме виробленню в школярів ставлення до іноземної мови як до засобу спілкування.

Оскільки гра є природним середовищем спілкування для дітей цієї вікової категорії, то використання ігрових ситуацій на уроці іноземної мови у 2 класі продовжують забезпечувати живий та веселий спосіб тренування мовленнєвих компонентів та структур у дії. Бажано, щоб ці ігри були націлені на співпрацю між учнями та були не стільки змагальними за характером, скільки спрямовані на те, щоб дати їм змогу практикувати мовлення та набутти відчуття досягнення якогось результату, а не відчуття переваги над кимось. Учні можуть перевіряти свої навички змагаючись із своїми попередніми результатами, перевершуючи свої власні кращі зусилля, а не один із одним. Варто пам'ятати, що гра мотивує учня до спілкування іноземною мовою і дозволяє, практикуючи елементарне іншомовне спілкування, здобувати більше впевненості в своїх силах та умінні взаємодіяти за допомогою іноземної мови.

Для активізації мовленнєвого матеріалу в усному спілкуванні рекомендується широко застосовувати виконання інтерактивних пісень і чантів, завдань «Задай питання – дай відповідь», драматизації коротких сценок, виконання міні-проектів, які передбачають реальну елементарну комунікацію іноземною мовою в класі. Формування первинних навичок комунікації, яка відповідає сучасним реаліям життя дитини, налагодження особистих стосунків з однокласниками у спільній ігровій діяльності чи у роботі над міні-проектом розвивають уміння співпрацювати з іншими, формують навички командної роботи, без яких неможливо уявити успішне суспільство.

У попередньому класі дитина знайомилася з літерами алфавіту, запам'ятовувала звуко-буквені відповідності, вчилася розуміти і встановлювати звуко-буквені зв'язки за першим звуком інших слів, засвоєних в усному мовленні. Поступово дитина навчається впізнавати в графічних зображеннях літер звуки і пов'язувати їх в слова, читати за аналогією. **У 2 класі продовжується становлення первинних навичок читання, яке має відбуватись на фундаменті засвоєної в усній формі лексики.** Іншими словами, другокласники вчать читати слова, значення яких їм відомі.

Навчання писемної грамотності у 2 класі розпочинається із повторення алфавіту та звуко-буквених відповідностей, читання і написання коротких слів, тобто з повторення усього того, чого школярі навчалися у 1 класі.

Поступово вони навчатимуться й інших звуко-буквенних співвідношень, які передаються на письмі різними буквосполученнями. Паралельно другокласники опановують первинними навичками читання не тільки слів, але й коротких речень, міні-текстів з малюнками-опорами.

Навчаючи зоровому сприйманню текстів у 2 класі, вчителю варто урізноманітнювати матеріал. Наприклад, запропонувати короткий текст у формі електронного листа ровеснику, вітальної листівки бабусі, листа Санта Клауса тощо. Такий матеріал сприятиме усвідомленню учнями того, що **спілкування іноземною мовою відбувається також й у письмовій формі**. Наступний етап – це читання коротких оповідань, віршиків, загадок, коміксів. Цікаві пригоди героїв історій у коміксах мотивуватимуть дитину до читання реплік персонажів, спонукатимуть учня відтворювати їх не тільки з правильною вимовою, але й відповідним інтонаційним оформленням. У цьому допоможе використання якісного аудіосупроводу, що впливатиме на **розвиток фонематичного слуху та інтонаційно-вимовних навичок** під час читання по ролях чи під час драматизації за зразком. При цьому важливо пам'ятати, що навчання зорового сприймання є взаємопов'язаним з усними видами діяльності: сприйманням на слух, продукуванням мовлення та інтеракцією.

Формування первинних навичок письма у 2 класі відбувається на основі відтворення зразків, заповнення пропусків у словах та реченнях, підписі малюнків, заповненні таблиць та схем словами, складанні і записі речень за аналогією, написанні елементарних повідомлень за зразком. Цьому мають сприяти завдання і вправи з підручника та зошита, а також діяльність представлена у вигляді міні-проектів.

Поступовий, системний процес навчання читання і письма сприятиме зростанню **впевненості школяра в своїх силах, що мотивуватиме його до нових успіхів у вивченні іноземної мови**.

Ми живемо в епоху інформаційних технологій і сучасні діти відрізняються від попередніх поколінь іншими стилями сприймання інформації, новими уподобаннями, іншим способом мислення. Учнівські уміння читати і писати іноземною мовою дозволять вчителю збагатити форми і способи презентації нового матеріалу молодшим школярам, сприятиме урізноманітненню видів і форм роботи в іншомовній навчальній діяльності, а у подальшому зроблять можливими пошук учнем потрібної інформації в інтернет-джерелах, здійснення онлайн комунікації тощо.

Реальність швидко змінюється і нам складно передбачити, у якому світі житимуть наші діти. Навчання протягом життя – один із ключових принципів, який дозволяє людині бути гнучким та швидко адаптовуватись у нових життєвих ситуаціях, приймати виклики і бути успішним у новому середовищі. Тому, за допомогою відповідної поведінки учителя, другокласників націлюють на позитивне ставлення до вивчення мови, на формування первинних навичок

спостереження за власними діями та діями однокласників, що призводить до самоусвідомлення та усвідомлення власного поступу в іншомовному навчанні. Інструментом, який заохочує другокласників обирати з своїх робіт найкращі і презентувати свої успіхи іншим, є **технологія учнівського мовного портфеля**. Поступово заповнюючи сторінки свого першого особистого мовного документу, другокласник вчиться усвідомлювати багатокультурність і багатомовність оточуючого світу, розмаїття іноземних мов, усвідомлювати себе громадянином своєї країни, а також роздумувати над важливістю вивчення іноземних мов для задоволення особистих інтересів і потреб, у т.ч. для здійснення комунікації з ровесниками з інших країн. За допомогою першого мовного портфеля відбувається первинне усвідомлення процесу навчання іноземної мови та самоусвідомлення у ньому. З допомогою вчителя другокласник вчиться проектувати власні майбутні цілі, спостерігати за власними діями та успіхами, презентувати свої роботи та формувати первинні демонстраційні навички. Так відбувається становлення метакогнітивної діяльності, від подальшого розвитку якої залежить формування навичок самостійної роботи в іншомовному навчанні, впевненість у своїх діях, уміння ставити і досягати власні цілі на наступних етапах. Самоусвідомлення і самоспостереження є першим кроком до формування первинних навиків самооцінювання в подальших класах, відправним пунктом траєкторії, націленої на розвиток учнівської автономії на старшому етапі середньої школи, що є необхідним умінням та умовою для успішного навчання її випускників у майбутньому.

Формувальне оцінювання на уроках іноземної мови у 2 класі

Оцінювання є невід'ємною частиною процесу навчання, яка інтегрує і відображає процеси викладання та учіння на основі взаємозв'язку. Учителю важливо розуміти особливості оцінювання молодших школярів на початковому етапі, під час якого традиційне оцінювання є проблематичним з багатьох міркувань. Саме такий вид оцінювання відсутнє в першому та другому класах, натомість вчитель використовує формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів.

Формувальне оцінювання – один з видів альтернативного (нетрадиційного) оцінювання, який має на меті оцінювати не результат, а процес навчання. Таке оцінювання в іншомовному навчанні має чимало завдань, серед яких варто виділити наступні:

- 1) мотивувати учнів до вивчення іноземної мови;
- 2) формувати в дітей упевненість в собі;

- 3) формувати здатність учнів до самоспостереження та усвідомлення відповідальності за власне учіння;
- 4) спостерігати за поступом учнів в набутті первинних мовленнєвих навичок;
- 5) визначати і враховувати індивідуальні особливості кожного учня/учениці;
- 6) допомагати вчителю корегувати навчальний процес, підвищувати його якість;
- 7) звертати увагу на учнів, які потребують особливої підтримки і уваги з метою запобігання проблем у майбутньому;
- 8) забезпечувати інформацією школу та батьків про розвиток і поступ учнів в опануванні первинними мовленнєвими навичками.

Особливістю формувального оцінювання є врахування індивідуальності кожної дитини, її темпераменту, особливостей сприймання інформації, стилю навчання тощо. **Саме тому не можна порівнювати у класі результати різних учнів між собою. Об'єктом для розгляду на уроці мають бути порівняння попередніх результатів учня/учениці з його/її наступними досягненнями. Варто помічати і надавати позитивний відгук навіть за маленький поступ уперед, похвалити за зусилля, сприяючи тим самим формуванню впевненості молодшого школяра у власних силах, формуючи позитивне ставлення до самого себе.**

На етапі другого класу продовжує залишатись вираженим ігровий мотиваційний фон. Проте, отримавши первинний навчальний досвід попереднього року, молодший школяр стає чутливим до оцінювання іншими – дорослими та однокласниками. Вербальна позитивна оцінка учнівських зусиль вчителем стає неабияким стимулом у навчанні і грає беззаперечну роль в досягненні подальших успіхів. Саме тому вчитель має зосереджуватись не на помилках, **а на досягненнях учня.** Для організації ефективного формувального оцінювання важливо створити доброзичливу атмосферу на уроці, в якій дитина не повинна боятись робити помилку, а сприймати її як одну з можливостей навчатись. Вчитель дає учням зрозуміти те, що він заохочує їх розмовляти іноземною мовою, усвідомлюючи ризик помилки, але вітає їхню сміливість, намагання та зусилля. Тоді учні відчуватимуть себе у безпеці і будуть готові до нових «ризиків» та експериментів з іноземною мовою, ставатимуть ініціативними.

Висвітлюючи питання ефективності процесу формувального оцінювання звертають увагу на уміння вчителя діагностувати потреби учня: здогадуватись про те, що він хоче сказати, мотивувати його до цього, інтерпретувати можливе мовчання, групувати дітей відповідно до їхніх потреб, звертатись до попереднього досвіду дитини, здогадуватись по виразу обличчя чи зрозуміла дитина щось, адаптувати своє мовлення до рівня розуміння дитиною. Від здібностей вчителя займатись такою діагностикою залежить його уміння обирати не тільки відповідний інструмент для формувального оцінювання, розуміючи його як сильні так і слабкі сторони, але й пропонувати учневі адекватне його віку, спроможності та індивідуальним здібностям завдання.

Серед інструментів формувального (альтернативного) оцінювання другокласників доцільно використовувати метод спостереження та мовне портфоліо. Використання цих методів у комплексі надають більш повну (холістичну) картину навчання.

Спостереження за учнями 2-го класу при здійсненні формувального оцінювання.

Цей метод передбачає систематичне спостереження як інструмент оцінювання дитячих досягнень в іншомовному навчанні. Спостереження часто відбувається без усвідомлення учнями про його застосування вчителем в якості оцінювання їхнього навчального поступу. Залежно від мети спостереження, вчитель може оцінювати дітей в різноманітних ситуаціях, коли вони працюють в парі, групі, індивідуально. Оцінюються також не тільки мовленнєві навички, але й активність учня, його зацікавленість, мотивація, що є також важливими цілями у початковій школі. З цією метою вчителем можуть бути розроблені таблиці для внесення результатів спостережень.

Здійснюючи формувальне оцінювання у другому класі і спостерігаючи за навчальним поступом своїх учнів, важливо розуміти шляхи і способи вимірювання навчального прогресу та досягнень молодших школярів під час формування іншомовних мовленнєвих навичок. Цей процес розпочинається з постановки навчальних цілей. Наприклад, після завершення вивчення розділу на тему «Сім'я», діти можуть в кількох реченнях розповісти про свою сім'ю або дати відповіді на запитання. Вони можуть розповісти про фото з сімейного альбому, продекламувати віршик або заспівати пісню з цього розділу. Важливим є визначити ці цілі перед початком засвоєння матеріалу кожного розділу, а потім спостерігати за шляхом їх досягнення учнями та позитивно оцінювати зусилля кожного під час демонстрації ним свого нового мікроуміння. Спостерігаючи, вчитель визначає слабкі та сильні сторони навчального процесу, краще розуміє що є складнішим, а що легшим для

конкретних учнів, які цілі були досягнуті кожним. Таке спостереження дозволяє вносити зміни в навчальний процес. Наприклад, вчитель може витратити більше часу на роботу з матеріалом, який виявився складнішим для засвоєння, може ще раз повторити виконання певного завдання для демонстрації учнем його нового уміння. Метою такого процесу є розуміння навчального поступу учнів та підвищення якості навчання.

Нижче наводимо приклади індивідуальних карток спостереження за учнями.

Ім'я учня _____				
++ має значні успіхи; + демонструє помітний прогрес				
V досягає результату з допомогою вчителя; ! потребує значної уваги і допомоги				
ціль / уміння	Дата	Дата	Дата	Дата
Відповідає на питання 'так/ні'	+	+	++	++
Відповідає на спеціальні питання	!	V	V	+
Виконує вказівки				
Демонструє виконання пісень/римівок				
Взаємодіє з іншими				

Картка оцінювання писемних навичок учня.

ПИСЬМО						
++ має значні успіхи; + демонструє помітний прогрес						
V досягає результату з допомогою вчителя; ! потребує значної уваги і допомоги						
Ім'я учня _____						
Завдання	дата	Оцінка	дата	Оцінка	Дата	Оцінка
	а		а			
відтворює ім'я	10/3	++				
перепише слова	10/3	+				
3						

ДОШКИ						
заповнює пропуски словами	12/3	V				

В залежності від курсу чи підручника, який використовується, вчитель може розробити оцінний аркуш для цілої групи учнів з метою визначення рівня засвоєння матеріалу кожного розділу відповідно до теми і змісту, визначивши при цьому цілі з кожного аспекту діяльності.

Наприклад:

РОЗДІЛ 7					
Ім'я учня	Лексика: почувши слово, вказує на відповідний малюнок	Лексика: називає зображене	Усна інтеракція: Задає питання і відповідає What have you got?/I've got a ...	Розігрує сценку, вірно використовуючи слова і фрази	Читає слова з довгим голосним звуком а-е

Ведення Мовного портфолію як частини формувального оцінювання, варто розпочинати з другого класу.

Цей метод оцінювання має активно ввійти в роботу вчителя та учнів. На етапі другого класу мовне портфолію передбачає збір колекції робіт учня/учениці як свідчення його/її успіхів і досягнень (досьє). У другому класі діти започатковують ведення портфолію як особистого документу у вигляді папки з прикріпленими аркушами таблиці для переліку робіт та графою для дати. Папка поповнюється учнями спочатку під керівництвом вчителя приблизно двічі на місяць, а потім за власним бажанням учня/учениці. До портфолію долучають малюнки, зразки письмових робіт, творчої та проектної діяльності: постери, книжечки, виготовлені вироби, аудіозаписи з виконанням вірша, пісні, відеозаписи з презентацією проекту чи інсценізацією п'єски тощо. **Важливо, щоб такі папки зберігались у відведеному в класі місці з вільним доступом для учнів.** Приблизно раз в місяць школярі презентують свою роботу

перед класом та вчителем, навчаючись розповідати про те, що вони вже вміють робити.

На наступних етапах навчання, приблизно з третього класу, учні навчатимуться вести самоспостереження за власним процесом учіння, роздумувати над цілями у навчанні, власними стратегіями учіння і робити відповідні записи в мовній біографії.

Технологія, закладена в Європейському мовному портфоліо, сприятиме формуванню учнівських первинних навичок рефлексії, а знайомство з дескрипторами оцінювання рівнів мовленнєвих навичок та мікроумінь дозволить учням розуміти критерії оцінювання та вчитися за ними ставити власні цілі, а згодом здійснювати самооцінювання. Портфоліо розраховане на використання протягом декількох років, і такий підхід дозволяє зробити процес іншомовного навчання прозорим і зрозумілим для учня, дає можливість продемонструвати учню/учениці свою особисту траєкторію накопичення іншомовного досвіду іншим, навчає брати відповідальність за власне учіння, бути активним та ініціативним та поступово розвивати здатність до учнівської автономії.

У процесі оцінювання іншомовного навчального процесу другокласників немає місця для стресових ситуацій чи змагань між учнями, оскільки процес формування оцінювання має посилювати позитивне «я» дитини та підвищувати самооцінку кожного учня/учениці в середовищі взаємодії та взаємодопомоги, створених у класі.

Поради

1) Визначайте чіткі цілі. (Слід ретельно продумати: що ви хочете, щоб ваші учні досягли в роботі над розділом. Наприклад, вивчили 10 нових слів, вміли співати пісню, читали і розуміли коротке оповідання тощо).

2) Створюйте реальні критерії успішного досягнення цілей. (Розробіть етапи досягнення мети стосовно кожного мікроуміння. Будьте реалістичними і співвідносьте вікові можливості дітей із завданнями).

3) Оцінюйте дітей в різних режимах роботи. (Пам'ятаючи про те, що діти навчаються по-різному, вони все ж потребують формування навичок взаємодії у групі, парі, а також мають вміти працювати індивідуально).

4) Спостерігайте за декількома дітьми кожного уроку. (Важко оцінювати цілу групу школярів одночасно. Тому кожного уроку зосереджуйтесь на 4-5 учнях пильно спостерігаючи за ними, занотовуючи детально про їхній поступ та демонстрацію мікроумінь. Це дозволить отримати детальну інформацію про поступ кожної дитини наприкінці розділу/теми).

5) Використовуйте картки спостережень та оцінні аркуші. (Для досягнення об'єктивності в оцінюванні ваших учнів розробляйте для кожної

теми/розділу добре продумані цілі/уміння та використовуйте зрозумілі вам позначки).

6) Періодично використовуйте мовне портфоліо, долучаючи учнів до процесу презентації своїх досягнень. (Домовтесь про критерії, за якими діти відбиратимуть свої роботи. Створюйте для учня/учениці ситуацію успіху. Знаходьте для цього час).

7) Оцінюйте не тільки лінгвістичні, але й екстралінгвістичні навички та уміння. (Це означає, що ви маєте оцінювати учня в цілому, тобто не тільки з точки зору іншомовного навчання, але й з точки зору навичок взаємодії, критичного мислення та креативності).

8) Практикуйте індивідуальні інтерв'ю та зустрічі. (Наприклад, у той час, коли усі в класі зайняті парною чи груповою роботою, виділіть кілька хвилин і присвятіть їх індивідуальному спілкуванню з учнями. Розпочинайте такі розмови з наголошення на двох речах, які досягла чи покращила дитина, тоді запропонуйте їй попрацювати над чимось, що їй гірше вдається. Але закінчуйте розмову виключно на позитиві та відзначенні того, що дитині вдається дуже добре. Висловіть впевненість, що це слід продовжувати успішно робити й надалі).

9) Практикуйте проведення батьківського дня, запросивши батьків до класу з метою відзначити і обговорити навчання дітей. (Пам'ятайте про надання тільки позитивного відгуку про дитину. Діти можуть продемонструвати своїм батькам роботи з портфоліо. Це надасть можливість відчути батькам гордість за своїх дітей, а також проявляти інтерес до навчання дитини. А вчитель зможе налагодити контакт задля підтримки навчального процесу з боку батьків у майбутньому).

My Progress Book (Лепбук досягнень учня), як компонент формвального оцінювання.

Беручи за основу той факт, що в Новій українській школі в початковій ланці (1-2 клас) основним видом оцінювання досягнень учня є формувальне оцінювання, в нагоді вчителю може стати лепбук «Моя книга досягнень».

Лепбук - це альтернативний варіант мовного портфоліо учня, який формується поступово самим учнем в ході навчання. Так як «Моя книга досягнень» формується ним самим під час навчального процесу поступово, в кінці року легко відслідкувати прогрес учня. Наприклад, на початку навчального року учень міг назвати 5 слів і скласти одне речення з ними (відповідно маючи 5 карток із зображенням цих слів у кишеньці), а в кінці навчального року – 10 слів та 5 речень.

Пропонуємо розглянути модель лепбука для здійснення формувального оцінювання на уроках іноземної мови в початковій школі на прикладі англійської мови – «My Progress Book».

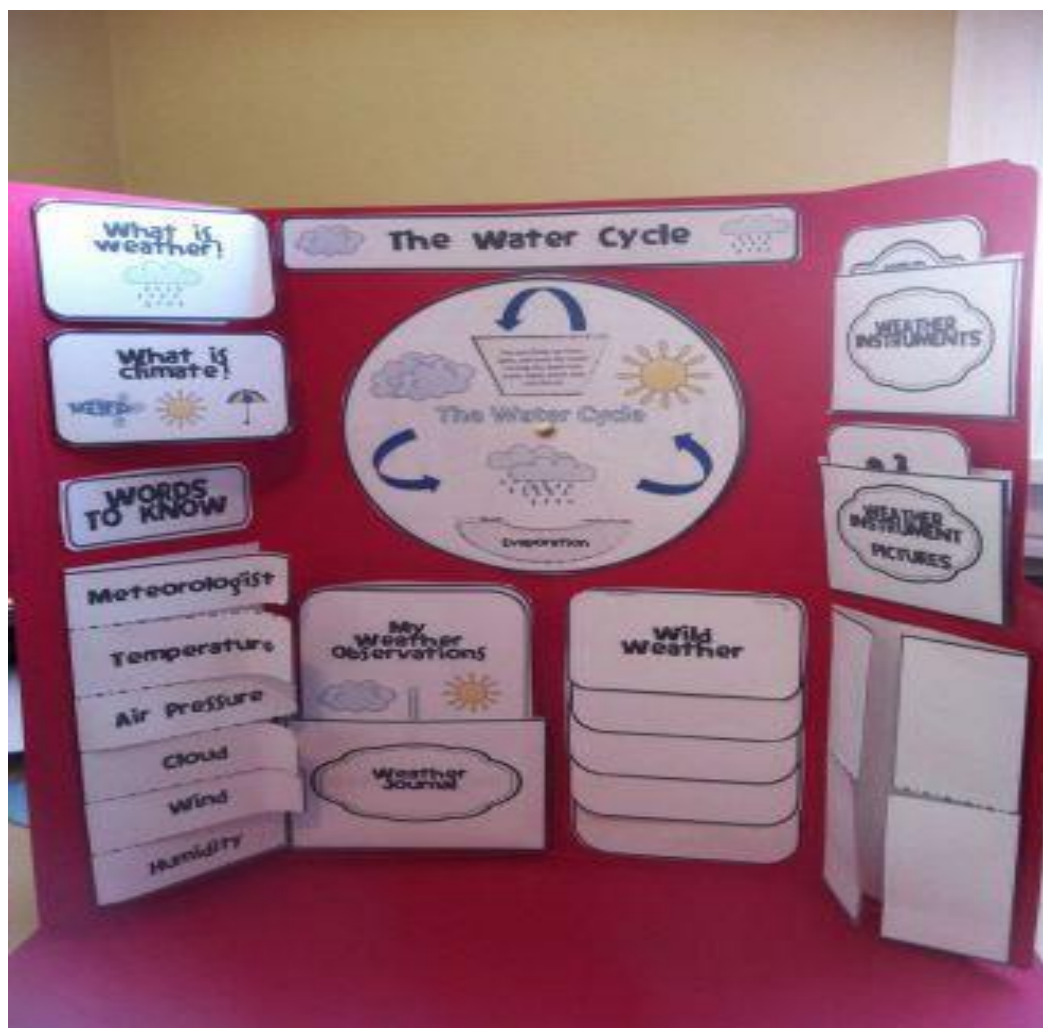
Лепбук має вигляд паперової книги, на кожній сторінці якої знаходяться креативні кишеньки для зберігання досягнень учня. Кишеньки поділяються на два основні види: використовую самостійно та використовую за допомогою вчителя, що допомагає візуально відслідкувати процес розвитку учня всім учасникам навчального процесу (учневі, вчителю, батькам, адміністрації навчального закладу). Кишеньки заповнюються учнем відповідно до його знань

з предмету (кількість слів, речень, карток, проектів, тощо). Кількісний визначник досягнень формується під час самоперевірки учнем. Наприклад, учневі пропонується поділити картки на «Я можу назвати САМ» та «Я потребую допомоги». Визначившись з картками, учень складає їх у відповідні кишеньки в своїй книзі досягнень.

Лепбук розрахований на один навчальний рік, формується тематично і завершується в кінці навчального року «Карткою учня». На кожен тему відводиться дві сторінки лепбука (розворот). «Картка учня» формується шляхом кількісного аналізу всіх сторінок книги вчителем в кінці навчального року.

Робота з лепбуком під час навчального процесу проводиться в кінці теми під час проведення підсумкового уроку, на якому учні закріплюють вивчений матеріал і заповнюють кишеньки «Книги досягнень учня» спираючись на «can do statements»: можу назвати, розказати, скласти речення, тощо.

Зразок лепбука:

Вивчення іноземних мов у 2019-2020 н.р. в середній та старшій школах буде здійснюватися за декількома Державними стандартами та типовими освітніми програмами відповідно до листа МОН від 10.06.2019 № 1/9-365 “Про переліки навчальної літератури, рекомендованої Міністерством

освіти і науки України для використання у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році”

а саме:

- Для учнів 5-9 класів за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року № 1392 та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня (базова середня освіта) яка розроблена на виконання Закону України «Про освіту» затвердженою наказом МОН від 20.04.2018 № 408, **Згідно з переліком діючих програм на 2019-2020н.р.**
<https://docs.google.com/spreadsheets/d/16NyRYEKgeQ4T5BE68La-s2gn0q2MPyIWSWx-Vdw-zmA/edit?ts=5a364195#gid=634575368>
«Навчальні програми з іноземних мов для ЗНЗ і спеціалізованих шкіл зпоглибленим вивченням іноземних мов 5-9 класи – наказ МОН від 07.06.2017р. №804.
- Для учнів 10-11 класів за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року № 1392 та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта), яка розроблена на виконання Закону України «Про освіту» і затверджена наказом МОН від 20.04.2018 № 407. **За цим Переліком діючих підручників**
<https://docs.google.com/spreadsheets/d/16NyRYEKgeQ4T5BE68La-s2gn0q2MPyIWSWx-Vdw-zmA/edit?ts=5a364195#gid=634575368>
«Навчальні програми з іноземних мов для 10-11 класів – наказ МОН 14.07.2016р. №826 та 23.0.2017р. №1407

Звертаємо увагу на те, що як і у попередні роки заклад освіти має право вибору щодо вивчення другої іноземної мови. Рішення про запровадження вивчення другої іноземної мови з п'ятого класу приймається, залежно від умов (бажання батьків та наявність фахівця) для такого вивчення, закладом освіти **самостійно. Причому, таке вивчення має бути сплановане до 11 класу включно.**

Залишається чинним наказ Міністерства від 07.08.15 № 855 «Про внесення змін до навчальних планів закладів загальної середньої освіти» згідно якого збільшено години на вивчення іноземної мови за рахунок варіативної складової. Рішення про збільшення годин на вивчення іноземної мови за рахунок варіативної складової, на всіх ступенях освіти, приймається залежно від наявності умов для такого вивчення, закладом освіти **самостійно.**

У закладах загальної середньої освіти може використовуватися лише те навчально-методичне забезпечення, що має відповідний гриф Міністерства освіти і науки України. Перелік рекомендованої літератури затверджується наказом Міністерства освіти і науки України та оприлюднюється через “Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України”. Із зазначеним переліком можна буде ознайомитись на сайті Міністерства освіти і науки України www.mon.gov.ua та на сайті Інституту модернізації змісту освіти www.imzo.gov.ua.

Оцінювання навчальних досягнень учнів 3-11 класів.

Здійснення контролю забезпечує своєчасне корегування навчального процесу з метою приведення його до рівня, заданого програмою й стандартом, що окреслюють очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Зміст навчання іноземної мови охоплює такі види мовленнєвої діяльності: рецептивні, продуктивні та інтеракційні. Для участі в них необхідні такі уміння: сприймання на слух, говоріння, читання та письмо. Для виявлення рівня володіння кожним умінням розроблені відповідні критерії.

Мовленнєві уміння є основою для реалізації системи контролю над ходом і якістю засвоєння учнями змісту навчання іноземної мови.

Учні з самого початку навчання повинні знати, яких результатів від них очікують. У цьому полягає й певний стимул до підвищення якості своїх знань і умінь.

Основними видами оцінювання з іноземної мови - починаючи з 3-го класу, є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та підсумкова державна атестація.

Основною ланкою в системі контролю у закладах загальної середньої освіти є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення правильності розуміння навчального матеріалу й рівнів оволодіння ним та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання.

Основна функція поточного контролю – навчальна. Питання, завдання, тести спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою групи.

Тематичне оцінювання проводиться на основі поточного оцінювання і записується у колонці журналу без дати з позначкою: **Тема**. Окремого

оцінювання для виставлення тематичних оцінок не передбачено. Під час виставлення тематичного балу результати перевірки робочих зошитів не враховуються

Наступною ланкою в системі контролю з іноземних мов є семестровий контроль, що проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів семестру й підтвердження результатів поточних балів, отриманих учнями раніше. Семестровий контроль проводиться двічі на рік, в кінці кожного семестру за чотирма видами мовленнєвої діяльності (з аудіювання, читання, говоріння та письма). Оцінка за семестр виставляється на основі тематичних балів та чотирьох семестрових робіт і виставляється у колонці журналу з позначкою: *I семестр (II семестр)* не пізніше ніж за 3 дні до кінця певного семестру

Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються викладачем з урахуванням рівня навченості, що дозволяє реалізувати диференційований підхід до навчання.

У журналі робиться, наприклад, такий запис:

5.12. Контроль аудіювання	18.12. Контроль говоріння	22.12. Контроль читання	25.12. Контроль письма
---------------------------------	---------------------------------	-------------------------------	------------------------------

Звертаємо увагу, що «Контроль» не є контрольною роботою і може бути комплексним та проводитись у формі тестування.

Оцінка за рік ставиться на основі двох семестрових оцінок.

Річні та семестрові бали, виставлені учителем у журнал заносять до табелів школярів (для учнів 3-11 кл.).

Відповідно до пункту 38 Інструкції запис домашніх завдань рекомендується здійснювати таким чином: *с. 10-12, прочитати і переказати оповідання; с. 27-29, вивчити напам'ять вірш, дібрати два прислів'я; с. 29 повторити правило; с. 30, виконати № 64; с. 67, виконати на вибір: I – № 124 різними способами, II – № 125 тощо.*

Домашнє завдання не задається і відповідно не фіксується у журналі у 1 класах з усіх предметів навчального плану; у 2-4 класах з таких предметів інваріантної складової навчального плану: інформатика, основи здоров'я, фізична культура, образотворче мистецтво, музичне мистецтво, мистецтво і

всіх предметів варіативної складової, а також з усіх предметів на вихідні (з п'ятниці на понеділок), святкові та канікулярні дні.

У початковій школі (1-4 класи) зошити перевіряються після кожного уроку у всіх учнів.

В 5-9 класах зошити перевіряються один раз на тиждень.

В 10-11 класах у зошитах перевіряються найбільш значимі роботи але з таким розрахунком щоб один раз на місяць перевірялись роботи всіх учнів.

До виправлення помилок у письмових роботах вчителі можуть підходити диференційовано, враховуючи вікові особливості учнів та рівень сформованості відповідного уміння у конкретного учня/учениці: виправляти помилки власноруч; підкреслювати слово/вираз тощо з помилкою; підкреслювати саму помилку з метою самостійного виправлення її учнем/ученицею; позначати рядок, в якому є помилка, на полях з метою самостійного пошуку та виправлення помилки учнями.

Відповідно до загальних вимог до ведення класного журналу «Записи в журналі ведуться державною мовою. З іноземних мов частково допускається запис змісту уроку та завдання додому мовою вивчення предмета». Зошити підписуються виучуваною мовою.

Поділ класів на групи здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міносвіти і науки України від 20.02.02 р. № 128. При поглибленому вивченні іноземної мови клас ділиться на групи з 8-10 учнів у кожній (не більше 3 груп); при вивченні іноземної що не є мовою навчання, а вивчається як предмет – клас чисельністю понад 27 учнів ділиться на 2 групи.

З огляду на те, що майже всі стратегічні документи щодо вивчення іноземних мов зорієнтовані на Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, більш детально ознайомитись із основними положеннями цього документу можна на сайтах: <http://www.coe.int>

Зразок заповнення журналу для 3-11 класів (ті, в яких оцінюються учні)

Іноземна мова

I * семестр (ліва сторінка)_II семестр (ліва сторінка)

№	Число, місяць			Зошит		Тема	Зошит		Тема	Зошит		Тема	Зошит		Тема						Т е м а	Г о в о р і н н я	П и сь м о	Ч и т а н н я	З о ш и т	II семестр	Рік	
																												../0 1
1.																												
2.																												
...																												
30.																												

**Аналогічні записи роблять у II семестрі.

Іноземна мова

II (I) семестр (права сторінка)

№	Дата	Зміст	Домашнє завдання
	.../01	Тема уроку згідно з календарним планом	
	.../02	Тема уроку згідно з календарним планом. Підсумковий урок з теми «Назва теми». Тематичне оцінювання	
	../...	Тема уроку згідно з календарним планом	
	.../05	Контроль навичок адіювання з теми (вказати одну з вивчених у семестрі)	
	../05	Тема уроку згідно з календарним планом	
	.../05	Контроль навичок говоріння (вказати всі теми. Учні вибирають тему для розповіді)	
	.../05	Тема уроку згідно з календарним планом	
	../05	Контрольна навичок з письма (вказати вивчені теми. Але учні пишуть повідомлення на вибір)	
	.../05	Тема уроку згідно з календарним планом	
	../05	Контрольна навичок з читання (вказати тему)	
	.../05	Підсумковий урок	

На допомогу методисту, № 5, 2019

До нового 2019/2020 н.р.

***семестровий контроль. Не обов'язково семестрові контролі проводити через урок чи два, їх можна планувати підряд.**